

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ І СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКА

фактору ми віднесли п.п. 7.1.7, 7.1.8, 7.1.9, 7.1.10, 7.1.11, 7.1.12, 7.1.13, 7.1.14 розділу 7 нашої анкети. Ключовий пункт (питання) – 7.1.13: «Інтеграція у світову систему страхування». Його навантаження на фактор дорівнює 0,79.

Фактор 2. «Оцінка впливу основних детермінант інвестиційних можливостей страховиків». Визначення важливих чинників впливу на інвестиційні можливості страховиків в Україні. До цього фактору ми віднесли п.п. 7.1.1 – 7.1.6 розділу 7 анкети (див. додаток 3). Ключовий пункт (питання) – 7.1.4: «рівень платоспроможності населення». Його навантаження на фактор дорівнює 0,78.

В цілому, нашу спробу факторизації методики можна вважати цілком вдалою. Сумарна доля поясненої дисперсії дорівнює 47%, а виявлені фактори ув'язуються в чітку структуру та піддаються досить однозначній інтерпретації.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши рівень важливості чинників впливу на розвиток інвестиційної діяльності страховиків в Україні можна зробити наступні висновки:

- найбільш важливими респонденти виявили наступні чинники: рівень довіри населення до страхування і політична ситуація в країні. А найменш важливим – наявність іноземних страхових компаній на страховому ринку України;
- рівень довіри населення до страхування є найголовнішим чинником негативного впливу на розвиток як страхової, так і інвестиційної діяльності страхових компаній;
- для створення конкурентного середовища на страховому ринку України є необхідним створення привабливих умов для залучення іноземних інвестицій у страховий бізнес і впровадження зарубіжного досвіду;
- у результаті факторного аналізу було виділено чинники впливу, які формують 2 головних фактори впливу на інвестиційну діяльність страховиків. До таких головних факторів відносять:
 1. оцінку стану інвестиційних можливостей страховиків;
 2. оцінку впливу основних детермінант інвестиційних можливостей страховиків.

Джерела та література

1. Вовчак, О.Д. Страхування: Навчальний посібник / Вовчак О.Д. – [3-тє вид.]. – Львів: «Новий світ-2000», 2006. – 480 с. – ISBN 966-7827-53-4
2. Вовчак, О.Д. Інвестування: Навчальний посібник / Вовчак О.Д. – Львів: «Новий світ-2000», 2008. – 544 с. - ISBN 966-418-017-3.
3. Ткаченко, Н.В. Страхування: Навчальний посібник / Ткаченко Н.В. – К.: Ліра-К, 2007. – 376 с. – ISBN 978-966-351-102-3.
4. Говорушко, Т.А. Страхові послуги: Навчальний посібник / Говорушко Т.А. – [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 344 с. – ISBN 978-966-364-567-4.
5. Дука, А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навчальний посібник / Дука А.П. – К.: Каравела, 2007. – 424 с. – ISBN 966-8019-66-0.
6. Нечипорук, Л.В. Закон України «О страховании»: Научно-практический комментарий / Нечипорук Л.В. – [4-е изд.]. – Х.: ООО «Одиссей», 2006. – 384 с. – ISBN 966-633-569-7.
7. Наследов, А. Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных. Учебное пособие / Наследов А.Д. – [2-е изд.]. - СПб.: Речь, 2006. – 392 с.

Хомош Ю.С., Воронкова А.Е.

УДК 65.012

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І СТАН ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДІВЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Зміни політичних умов функціонування, перетворення економічних систем, динамічність зовнішнього середовища, технічний прогрес вимагають від підприємств постійної адаптації до чинників впливу зовнішнього середовища. До основних чинників, що впливають на підприємства галузі можна віднести такі: виконання міжнародних вимог як умови приєднання України до СОТ, виконання вимог зарубіжних країн, що імпортують українську продукцію, виконання національних вимог та стандартів, зміни у фінансовій політиці держави, виробничі й технологічні чинники.

Вплив чинників на виробничу діяльність обумовлений швидкою зміною типів та моделей виробів. Моделі продукції старіють та змінюються значно раніше, ніж зношуються знаряддя праці, спеціально спроектовані для виготовлення цього виробу. Істотно зростає питома вага серійного, а часом і дрібносерійного випуску. Дослідження розвитку вітчизняних підприємств надасть можливість визначити основні чинники впливу на стан природоохоронної діяльності підприємств, основні проблеми їх розвитку, з метою розробок і поліпшення стану природоохоронної діяльності підприємств.

Аналіз досліджень і публікацій. В роботах вітчизняних вчених переважно досліджуються теоретичні аспекти формування й розвитку систем управління природоохоронною діяльністю й екологічної культури на підприємствах. В теоретичних Погорелової А. розробках розглянуті питання досліджується структура систем управління природоохоронною діяльністю [2]. Роботи Седової В.В., Ткач Е.С. присвячені дослідженню чинників впливу на формування екологічної культури [3]. Робот, що присвячені дослідженню

практичної діяльності підприємств, особливо з галузевим акцентом украї недостатньо. Отже, виникає необхідність у практичному дослідженні діяльності підприємств, з метою обґрунтованого прийняття управлінських рішень для формування екологічної культури підприємств і розвитку природоохоронної діяльності.

Мета статті – наведення результатів дослідження з визначення стану природоохоронної діяльності й екологічної культури машинобудівних підприємств.

Основний матеріал досліджень. Загострення конкурентної боротьби на українському ринку з зарубіжними підприємствами, виявило, що продукція українських машинобудівних підприємств суттєво відстає від зарубіжної за низкою характеристик, таких як: екологічність, безпечність, можливість заощадження природних ресурсів, енергоємності устаткування та інших. Недосконале вітчизняне устаткування, в свою чергу впливає на споживача продукції, який має здійснювати додаткові витрати на безпеку праці, захисне та очисне природоохоронне устаткування, додатково витратити сировину, переплачувати за спожиту електроенергію та ін.

Неякісна робота на такому вітчизняному устаткуванні призведе не тільки до додаткових витрат власника устаткування, а й має суттєві екологічні наслідки. Додаткове споживання електроенергії устаткуванням вимагає його додаткового вироблення електростанціями, які витрачають додаткові природні ресурси, відсутність природоохоронних технологій в устаткуванні зумовлює емісію шкідливих речовин у водне й атмосферне середовище, впливає на стан здоров'я населення, наслідком додаткової витрати матеріалів є необхідність їх додаткового виробництва та переробки відходів, яку здійснюють металургійні підприємства, в свою чергу забруднюючи навколишнє середовище.

Дослідження діяльності та стану українських підприємств за матеріалами сайту www.smida.gov.ua, та офіційних матеріалів, що надані ними, дозволяють констатувати однаковий стан і проблеми розвитку національних підприємств, при чому як східних, так і західних регіонів. Дослідження стану та проблем діяльності підприємств були здійснені за групою західних (табл. 1) і східних (табл. 2) машинобудівних підприємств України, що розташовані в регіонах з найбільшою щільністю та концентрацією підприємств. Іншим критерієм відбору регіону й підприємств були обсяги шкідливих викидів в НПС.

Таблиця 1. Стисла характеристика природоохоронної діяльності підприємств машинобудівної промисловості західного регіону

Підприємство	Наявність екологічної політики	Достатність природоохоронного устаткування	Наявність природоохоронних відділів	Наявність власних природоохоронних програм	Участь у національних і світових природоохоронних проєктах	Наявність санкцій за порушення природоохоронного законодавства	Регулярність природоохоронних заходів	Впровадження систем екологічного менеджменту	Систематична природоохоронна діяльність
ВАТ "Екологія, комунальне обладнання"	-	-	-	-	-	0			-
ВАТ "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес"	-	X	X	-	-	X	X	X	-
ВАТ "Джуринський машинобудівний завод"	-		-	-	-	X	-	-	-
ВАТ "Дрогобицький машинобудівний завод"	-	X		-	-	X	X	-	-
ВАТ спеціального лісового машинобудування "Ківерціспеціалмаш"	-	-	-	-	-	0	-	-	-
ЗАТ "Торговий дім "Калуський машинобудівний завод"	-	-	-	-	-	X	-	-	-
ЗАТ "Калинівський машинобудівний завод"	-	-	-	-	-	X	-	-	-
ВАТ "Машинобудівний завод "Тиса"	-	-	-	-	-	X	-	-	-
ВАТ "Могилів-Подільський машинобудівельний завод ім. С.М. Кірова"	-	X	X	-	-	X	X	-	-
ВАТ "Довжанський машинобудівний завод"	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Акціонерне товариство закритого типу "Радомишльський машинобудівний завод"	-	-	-	-	-	X	-	-	-

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І СТАН ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ
НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДІВЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ**

Основні питання, що пов'язані з природоохоронною діяльністю машинобудівних підприємств західного регіону наведені в табл. 2.

Дані дослідження підприємств свідчать про деякі особливості машинобудівної галузі західного регіону: особливості асортименту продукції, що випускається; значна частка експорту продукції; невелика кількість зайнятих; відсутність уваги до охорони НПС й організації екологічної культури.

Основні питання, що пов'язані з природоохоронною діяльністю машинобудівних підприємств західного регіону наведені в табл. 1.

Сьогодні ділова активність підприємств, що були досліджені, в основному спрямована на збереження ринкових позицій. Як і в попередні роки, достатньої уваги питанням природоохоронної діяльності й екологічної культури на підприємствах машинобудівної промисловості знову не було приділено. На перше місце вийшло питання збереження своїх ринкових позицій і можливостей переходу до нових цінних сегментів ринку. Завдяки ресурсному достатку в машинобудівній промисловості й відсутності попиту на екологічно чисту продукцію питання про раціональне і чисте природокористування також не піднімалося. В цілому західні машинобудівні підприємства України у своїй більшості демонструють відсутність зацікавленості до охорони НПС і формування екологічної культури, за винятком підприємств, що експортують свою продукцію у країни ЄС.

Особливостями підприємств машинобудівної промисловості східного регіону України є: велика кількість працюючих; спеціалізація; застаріла виробнича база; невелика частка експорту, обумовлена специфікою устаткування; відсутність уваги до охорони НПС й організації екологічної культури.

Таблиця 2. Стисла характеристика природоохоронної діяльності підприємств машинобудівної промисловості східного регіону

Підприємство	Наявність екологічної політики	Достатність природоохоронного устаткування	Наявність природоохоронних відділів	Наявність власних природоохоронних програм	Участь у національних і світових природоохоронних проєктах	Наявність санкцій за порушення природоохоронного законодавства	Регулярність природоохоронних заходів	Впровадження систем екологічного менеджменту	Систематична природоохоронна діяльність
ВАТ "Горлівський машинобудівний завод"	-	X	-	-	-	X	-	-	-
ВАТ "Артемівський машинобудівний завод "Победа труда"	-	-	-	-	-	0	-	-	-
ВАТ "Машинобудівний завод "Буран"	-	-	-	-	-	X	-	-	-
ВАТ "Донецький машинобудівельний завод "АСТРА"	-	-	-	-	-	0	-	-	-
ЗАТ "Стахановський машинобудівельний завод"	-	-	-	-	-	X	-	-	-
ВАТ "Свердловський машинобудівний завод"	-	-	-	-	-	X	-	-	-
ВАТ "Луганський проектно-технологічний інститут машинобудування"	-	X	-	-	-	0	X	-	-
ЗАТ "Луганський машинобудівний завод імені О.Я.Пархоменка"	-	-	X	-	-	X	-	-	-
ВАТ "Луганський завод гірничого машинобудування"	-	-	-	-	-	X	-	-	-
ЗАТ "Лисичанський машинобудівельний завод"	-	X	X	-	-	0	X	-	X
ВАТ "Краснолуцький машинобудівний завод"	-	X	X	-	-	X	X	-	X
ВАТ "Харківський машинобудівний завод "Світло шахтаря"	-	X	X	-	-	0	X	-	X

До переваг декількох машинобудівних підприємств можна віднести зародження екологічної культури й систематичну природоохоронну діяльність, так, ВАТ "Краснолуцький машинобудівний завод" перелік повітряноохоронних заходів по зниженню обсягу викидів забруднюючих речовин довів до нормативного рівня. На ВАТ "Краснолуцький машинобудівний завод" встановлено рукавні фільтри типу ФРКІ-180 на джерело № 94, № 95 на електродугові печі на сталевоплавильній ділянці цеху № 4.

На ВАТ "Луганський завод гірничого машинобудування" значна увага на підприємстві приділяється

молоді. Соціальні програми спрямовані на закріплення молодих працівників, забезпеченню їх навчання у вищих учбових закладах, що можна розглядати як позитивне підґрунтя для формування екологічної свідомості й екологічної культури підприємства.

Дотримання підприємствами машинобудівної промисловості екологічних вимог і здійснення природоохоронної діяльності обумовлено ресурсним дефіцитом і попитом на якісну екологічну продукцію в ЄС. Однак, відсутність екологічної культури, власних нових організаційних механізмів у сфері охорони НПС змушує підприємства використовувати закордонні технології й вкладати в це великі кошти, яких постійно бракує.

Висновки. У цілому, відношення підприємств машинобудівної промисловості до природоохоронної діяльності й формування екологічної культури неоднозначне. Політика з питань охорони навколишнього середовища розрізняється залежно від сфери діяльності підприємства, його розмірів, цінової орієнтації, ресурсної бази, попиту споживачів.

Джерела та література

1. Глушкова В. Г. Экономика природопользования : учеб. пособие. / В. Г. Глушкова., С. В. Макар. – М. : Гардарики, 2003. – 448 с.
2. Погорелова А. Екологічна культура: проблеми і шляхи формування в Україні / А. Погорелов // Рідна природа. –1993. – № 1. – С. 3 - 5.
3. Седов В. В. Сущность экологической культуры производства и ее оценка /В. В. Седов, Е. С. Ткач // Экологическая составляющая национальной безопасности. – 2004. – № 4. – С. 368 – 373.
4. Юданов А. Ю. Конкуренция: теория и практика : учеб. практ. пособие / А. Ю. Юданов. – М., Наука, 1998. – 302 с.

Цёхла С.Ю., Мищенко А.В.

УДК 338.48

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ИНДИКАТОРОВ РАЗВИТИЯ ТУРИСТСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ

Постановка проблемы в общем виде и ее связь с научными и практическими заданиями

Туристическая отрасль приобретает все большее значение для развития экономики и социальной сферы в Украине, стремительно интегрируется в мировую туристическую индустрию, которая содействует появлению новых видов туризма. Развитие туризма существенным образом влияет на такие сектора экономики, как транспорт, торговля, связь, строительство, сельское хозяйство, производство товаров широкого потребления, и выступает одним из наиболее перспективных направлений экономики.

Оценка деятельности всегда имеет активную направленность, так как она призвана ориентировать предпринимателей в выборе наиболее рациональных направлений хозяйствования. Способами разрешения методических проблем оценки эффективности являются выбор системы показателей, организация планирования и прогнозирования, стимулирование экономически полезной деятельности. Целенаправленная оценка эффективности функционирования позволит выявить не только уровень достигнутых результатов, но и резервы, перспективы совершенствования и развития.

Анализ последних исследований и публикаций

Ткаченко Т. І. предлагает использовать в экономической деятельности индикаторы «для диагностики состояния и характера развития системных объектов в таких направлениях и интерпретациях, как:

- 1) показатель количественной и (или) качественной оценки состояния определенных объектов, явлений и процессов в статике и динамике;
- 2) критерий распределения объектов, явлений и процессов на определенные кластеры (группировки);
- 3) величина отклонений определенных показателей (групп показателей) от критериальных, установленных субъектами хозяйствования (план, прогноз), международной, национальной и ведомственной, законодательной или нормативной документацией» [1, с. 123].

Ученые С. Мочерный и В. Скотный определили в экономической энциклопедии индикатор как «цифровой показатель изменения экономической величины, которая используется для обоснования экономической политики, направленности развития экономических процессов и оценки их результатов» [2, с. 22].

Формирование системы индикаторов развития окажет значительную помощь в дальнейшей ориентации предпринимательских структур в сфере туризма.

Цель статьи – исследование показателей эффективности предпринимательской деятельности и разработка системы индикаторов уровня развития для предприятий туристической сферы.

Изложение основного материала

Сущность эффективности предпринимательской деятельности заключается в формировании комплекса условий для обеспечения расширенного воспроизводства, позволяющего не только удовлетворять запросы общества, но и гармонично развиваться на основе устойчивых организационно-экономических, правовых, социально-экологических взаимосвязей. Применяемая ныне общая система оценочных показателей состоит из набора частных и обобщающих, которые, в свою очередь, во многом определяются спецификой и отраслевой принадлежностью деятельности. Все показатели общей системы оценки достаточно полно отражают эффективность использования различных видов ресурсов и затрат, однако каждый из них информирует лишь об одной какой-либо стороне производственного процесса, а не хозяйственной